

Σχετικά με την Ψυχανάλυση

Τι είναι η Ψυχανάλυση;

Σε ποιους απευθύνεται η Ψυχαναλυτική Θεραπεία;

Οι πιο σημαντικές ανακαλύψεις και καινοτομίες του Freud

- Το Ασυνείδητο
 - Τα Πρώιμα Παιδικά Βιώματα
 - Η Ψυχοσεξουαλική Ανάπτυξη
 - Το Οιδιπόδειο Σύμπλεγμα
 - Η Απώθηση
 - Τα Όνειρα είναι Εκπλήρωση Επιθυμίας
 - Η Μεταβίβαση
 - Ο Ελεύθερος Συνειρμός
 - Το Εγώ, το Εκείνο και το Υπερ-Εγώ
-

Σημαντικές ανακαλύψεις και προσθήκες στην Ψυχαναλυτική Θεωρία μετά τον Freud: οι διαφορετικές Κατευθύνσεις και Σχολές εντός της Ψυχανάλυσης σήμερα

- Κλασικοί και Σύγχρονοι Φροϋδοικοί
 - Sándor Ferenczi
 - Η Ψυχολογία του Εγώ
 - Κλασικοί και Σύγχρονοι Κλαϊνικοί
 - Ο Κλάδος Βιοψυχολογίας της Κλαϊνικής Σχολής
 - Ο Κλάδος Winnicott της Θεωρίας των Σχέσεων-Αντικειμένων
 - Η Γαλλική Ψυχανάλυση
 - Η Ψυχολογία του Εαυτού
 - Η Σχεσιακή Ψυχανάλυση
-

Η καθεαυτή Ψυχαναλυτική Μέθοδος και το Πλαίσιο (της)

- Μέθοδος
 - Πλαίσιο
-

Οι διάφορες Μέθοδοι Ψυχαναλυτικής Θεραπείας (ενηλίκων, παιδιών, ομάδες, κλπ)

- Ψυχανάλυση
 - Ψυχαναλυτική ή Ψυχοδυναμική Ψυχοθεραπεία
 - Παιδιά και Έφηβοι
 - Ψυχαναλυτικό Ψυχόδραμα
 - Ψυχαναλυτική Ψυχοθεραπεία Ζεύγους και Οικογένειας
 - Ψυχαναλυτικές Ομάδες
-

Ψυχαναλυτική Εκπαίδευση

Εφαρμοσμένη Ψυχανάλυση

Η ΔΨΕ, η οργάνωσή της και οι δεοντολογικές της αρχές

Πού βρίσκεται η Ψυχανάλυση;

Τι είναι Ψυχανάλυση;

Η Ψυχανάλυση είναι τόσο μία θεωρία για τον ανθρώπινο νου όσο και μία θεραπευτική μέθοδος. Εγκαθιδρύθηκε από τον Sigmund Freud μεταξύ 1885 και 1939 και συνεχίζει ν' αναπτύσσεται από ψυχαναλυτές σ' ολόκληρο τον κόσμο. Η Ψυχανάλυση έχει τέσσερα θεμελιώδη πεδία εφαρμογής ως:

1. Θεωρία του πώς λειτουργεί ο νους
2. Θεραπευτική μέθοδος για ψυχικά προβλήματα
3. Μέθοδος έρευνας, και
4. Τρόπος προσέγγισης των πολιτισμικών και κοινωνικών φαινομένων, όπως η λογοτεχνία, η τέχνη, ο κινηματογράφος, το θεατρικό δράμα, η πολιτική και οι ομάδες.

Σε ποιους απευθύνεται η Ψυχαναλυτική Θεραπεία;

Η ψυχανάλυση και η ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεία απευθύνεται σε άτομα που αισθάνονται εγκλωβισμένα σε επαναλαμβανόμενα ψυχικά προβλήματα, που στέκονται εμπόδιο στις δυνατότητές τους να νιώσουν ευτυχισμένοι με τους συντρόφους, την οικογένεια και τους φίλους τους καθώς και επιτυχημένοι και ικανοποιημένοι στην εργασία τους και στην καθημερινότητά τους. Τα άγχη, οι αναστολές και οι καταθλίψεις συνιστούν συχνά ενδείξεις εσωτερικών συγκρούσεων. Και οι τελευταίες οδηγούν σε δυσκολίες στις σχέσεις και, όταν δεν αντιμετωπίζονται θεραπευτικά, μπορεί να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις προσωπικές και τις επαγγελματικές επιλογές. Οι ρίζες αυτών των προβλημάτων συχνά φθάνουν βαθύτερα απ' όσο μπορεί να φθάσει η φυσιολογική επίγνωση, γι' αυτό και αποδεικνύονται ανεπίλυτα χωρίς ψυχοθεραπεία.

Με την βοήθεια ενός ειδικευμένου ψυχαναλυτή, ο ασθενής μπορεί ν' αποκτήσει νέα ενόραση των ασυνειδητών πτυχών των διαταραχών αυτών. Η συνομιλία μ' έναν ψυχαναλυτή σε κλίμα ασφάλειας, θα οδηγήσει τον ασθενή να συνειδητοποιεί ολοένα και περισσότερο πτυχές του μέχρι πρότινος άγνωστου εσωτερικού του κόσμου (σκέψεις και αισθήματα, αναμνήσεις και όνειρα), ανακουφίζοντας έτσι τον ψυχικό του πόνο, προωθώντας την ανάπτυξη της προσωπικότητας του και παρέχοντας του συνειδητοποίηση που θα του ενδυναμώσει την αυτοπεποίθηση για να επιδιώξει τους στόχους του στη ζωή. Αυτές οι θετικές επιδράσεις της ψυχανάλυσης θα διαρκούν και θα οδηγούν σε περαιτέρω ανάπτυξη πολύ μετά το τέλος της ανάλυσης.

Οι πιο σημαντικές ανακαλύψεις και καινοτομίες του Freud

Ο Freud, καθώς εργαζόταν με υστερικούς ασθενείς, κατάλαβε ότι τα συμπτώματα από τα οποία έπασχαν ενσάρκωναν ένα νόημα που ταυτοχρόνως και κρυβόταν και φανερωνόταν. Σταδιακά διαπίστωσε ότι όλα τα νευρωτικά συμπτώματα ήταν αγγελιοφόροι μεταφοράς απωθημένου – επομένως ασυνειδήτου – ψυχικού περιεχομένου. Αυτό τον οδήγησε στο ν' αναπτύξει την «ομιλητική θεραπεία», που άλλαξε ριζικά την αλληλεπίδραση μεταξύ ασθενή και θεραπευτή. Ο Freud έβλεπε τους ασθενείς του έξι μέρες την εβδομάδα, ακούγοντας και απαντώντας σε αυτά που του έλεγαν, ενώ εκείνοι ήταν ξαπλωμένοι στο ντιβάνι. Καθώς οι ασθενείς του καλούνταν να πουν οτιδήποτε ερχόταν στο νου τους, εξέφραζαν στο Freud συνειρμούς που οδηγούσαν πίσω σε απωθημένα παιδικά βιώματα, επιθυμίες και φαντασιώσεις, που είχαν καταλήξει σε ασυνειδήτες συγκρούσεις· αφότου γινόντουσαν συνειδητές οι συγκρούσεις αυτές μπορούσαν ν' αναλυθούν και τα συμπτώματα να εξαλειφθούν. Η διαδικασία αυτή δεν μετεξελίχθηκε μόνον σε δραστηκή θεραπευτική μέθοδο αλλά και σε αποτελεσματικό εργαλείο για τη μελέτη του ανθρώπινου ψυχισμού, που οδήγησε στην ανάπτυξη μιας ολοένα και πιο εκλεπτυσμένης ψυχαναλυτικής θεωρίας σχετικά με το πώς λειτουργεί ο νους και, πρόσφατα, σε από κοινού και συγκριτικές μελέτες στον νέο πεδίο της Νευρο-Ψυχανάλυσης.

Οι αρχικές ανακαλύψεις του Freud, τον οδήγησαν σε ορισμένες ρηξικέλευθες νέες έννοιες:

- **Το Ασυνείδητο:** η ψυχική ζωή εκτείνεται πέραν αυτού που είναι *συνειδητό*, και επίσης πέραν αυτού που είναι *προσυνειδητό*, υπό την έννοια αυτού που θα μπορούσαμε να συνειδητοποιήσουμε, άπαξ και προσπαθούσαμε να το σκεφτούμε. Μείζον τμήμα του ψυχισμού μας είναι ασυνείδητο, και είναι προσβάσιμο μόνον με ψυχανάλυση.
- **Τα Πρώιμα Παιδικά Βιώματα** είναι κράμα φαντασιώσεων και πραγματικότητας. Χαρακτηρίζονται από παθιασμένες επιθυμίες, ανεξέλεγκτες ορμές και βρεφικά άγχη. Η πείνα, για παράδειγμα, αναμοχλεύει την επιθυμία καταβρόχθισης των πάντων αλλά και το φόβο ότι θα καταβροχθιστούμε από τον κάθε άλλο· η επιθυμία ελέγχου και ανεξαρτησίας, συνδέεται με φόβους χειραγώγησης ή εγκατάλειψης· ο αποχωρισμός από έναν σημαντικό φροντίζοντα μπορεί να μας κάνει να αισθανόμαστε εκτεθειμένοι, αβοήθητοι και μόνοι· η αγάπη για τον ένα γονέα ενέχει τον κίνδυνο απώλειας της αγάπης του άλλου. Οι πρώιμες, επομένως, επιθυμίες και οι πρώιμοι φόβοι καταλήγουν σε συγκρούσεις που όταν δεν μπορούν να επιλυθούν απωθούνται και γίνονται ασυνείδητες/-οι.
- **Η Ψυχοσεξουαλική Ανάπτυξη:** Ο Freud αναγνώρισε ότι η σταδιακή ωρίμανση των σωματικών λειτουργιών που επικεντρώνονται στις ερωτογενείς ζώνες (στόμα, πρωκτός, γεννητικά όργανα) συνοδεύεται από βιώματα ευχαρίστησης και φόβου, τα οποία βιώνονται σε σχέση με τα φροντίζοντα-το-βρέφος αντικείμενα και αυτά δομούν την ανάπτυξη του ψυχισμού (του).
- **Το Οιδιπόδειο Σύμπλεγμα** είναι το κύριο σύμπλεγμα όλων των νευρώσεων. Το παιδί στην ηλικία των τεσσάρων έως έξι συνειδητοποιεί την σεξουαλική φύση της σχέσης των γονιών του, από την οποία έχει αποκλειστεί. Τα αισθήματα ζήλιας και αντιπαλότητας που έρχονται στο προσκήνιο πρέπει να διευθετηθούν μαζί με τα ερωτήματα του ποιο είναι το αρσενικό και ποιο το θηλυκό, ποιόν μπορεί ν' αγαπάει και ποιόν να παντρευτεί, πώς γίνονται και πώς γεννιούνται τα μωρά και τι μπορεί ή δεν μπορεί να κάνει το παιδί συγκριτικά με τον ενήλικα. Ο τρόπος απάντησης στα ρηξικέλευθα αυτά ερωτήματα θα διαμορφώσει το χαρακτήρα του ψυχισμού του ενήλικα και το υπερ-εγώ (βλ. παρακάτω: *Το Εγώ, το Εκείνο και το Υπερ-εγώ*).
- **Η Απώθηση** είναι η δύναμη που κρατάει ασυνείδητες τις επικίνδυνες φαντασιώσεις που σχετίζονται με ανεπίλυτα τμήματα των παιδικών συγκρούσεων.
- **Τα Όνειρα είναι Εκπληρώσεις Επιθυμιών.** Πολύ συχνά εκφράζουν την εκπλήρωση βρεφικών σεξουαλικών επιθυμιών ή φαντασιώσεων. Εφόσον εμφανίζονται μεταμφιεσμένα (ως παράλογες, παράξενες ή ασυνάρτητες σκηνές) χρειάζονται ανάλυση για ν' αποκαλύψουν το ασυνείδητο νόημα τους. Ο Freud αποκάλεσε την ερμηνεία των ονείρων ως τη βασιλική οδό προς το ασυνείδητο.
- **Η Μεταβίβαση** είναι η καθολική τάση του ανθρώπινου ψυχισμού να θεωρεί και να ταυτίζει νέες καταστάσεις σύμφωνα με πρότυπα πρωταρχικών του βιωμάτων. Στην ψυχανάλυση η μεταβίβαση προκύπτει όταν ο ασθενής θεωρεί τον αναλυτή ως γονική φιγούρα, με τον οποίο μπορεί ν' αναβιώσει τις πιο σημαντικές παιδικές συγκρούσεις ή τραύματα, όπως στην αρχική σχέση παιδιού και γονιού.
- **Ο Ελεύθερος Συνειρμός** αναφέρεται στην ανάδυση σκέψεων, συναισθημάτων και φαντασιώσεων, όταν αυτά δεν αναστέλλονται από περιορισμούς λόγω φόβου, ενοχής και ντροπής (βλ. παρακάτω: *Η Κύρια Ψυχαναλυτική Μέθοδος και το Πλαίσιο*).
- **Το Εγώ, το Εκείνο και το Υπερ-Εγώ:**
 - Το *Εγώ* είναι η βασική έδρα του συνειδητού, ο μεσολαβητής του ψυχισμού που ασκεί τις απωθήσεις, και απαρτιώνει και στερεώνει τις ποικίλες ορμές και τάσεις προτού μεταφραστούν σε πράξη.
 - Το *Εκείνο* είναι το ασυνείδητο τμήμα του ψυχισμού, το μέρος των απωθημένων και

- απροσπέλαστων μνημονικών ιχνών της πρώτης εποχής της ζωής.
- Το *Υπερ-εγώ* είναι ο οδηγός και η συνείδηση του νου, εκεί που συγκρατούνται οι απαγορεύσεις προς τήρηση και τα ιδανικά προς επιδίωξη.

Μείζονες Ανακαλύψεις και Προσθήκες στην Ψυχαναλυτική Θεωρία, μετά τον Freud: Οι διαφορετικές Τάσεις και Σχολές εντός της Ψυχανάλυσης σήμερα

- **Κλασικοί και Σύγχρονοι Φροϋδικοί.** Ο Sigmund Freud (1856-1939) δημιούργησε ένα μοντέλο του νου με λίγες βασικές υποθέσεις: Η ψυχική ζωή ενεργοποιείται από την ενέργεια των *δύο πρωταρχικών ενορμήσεων* (στην πρώτη θεωρία οι *σεξουαλικές ενορμήσεις* και οι της *αυτοσυντήρησης*: στην δεύτερη θεωρία οι *ενορμήσεις ζωής και θανάτου*, ή η *σεξουαλικότητα* και η *επιθετικότητα*). Αυτά οι ενορμήσεις αντιπροσωπεύουν τις απαιτήσεις του σώματος επί του νου και γνωστοποιούν εαυτές με την έκλυση *επιθυμιών* και *αναγκών* που αναζητούν ένα *ειδικό αντικείμενο* για να βρουν *ικανοποίηση*. Τα μνημονικά ίχνη αυτών των αλληλεπιδράσεων (συμπεριλαμβανομένων των αναπαραστάσεων των σημαντικών αντικειμένων και σχέσεων) δομούν συνολικά το νου κατασκευάζοντας αύξουσας πολυπλοκότητας σχηματισμούς, που υποδιαιρούνται εν τέλει σε τρία βασικά τμήματα. Στο πρώτο του τοπογραφικό μοντέλο ο Freud αποκάλυψε τα συστήματα *Ασυνείδητο*, *Προσυνείδητό* και *Συνείδητό*: στο δεύτερο δομικό μοντέλο μίλησε για το *Εγώ*, το *Εκείνο* και το *Υπερ-Εγώ*. Οι δομές του νου ρυθμίζουν (ομοιοστατικά) την ενέργεια των ενορμήσεων σύμφωνα με την *αρχή της ευχαρίστησης*. Η *Μεταψυχολογία* είναι η θεωρία του νου που εννοιολογεί τις ψυχικές λειτουργίες σε σχέση με τη δυναμική (ενορμήσεις), την οικονομική (ενέργεια) και την τοπική (δομική) τους όψη.
- **O Sándor Ferenczi (1873-1933)** και η ψυχαναλυτική σχολή της Βουδαπέστης υπογράμμισαν τη σημασία της αναγνώρισης των πραγματικών παιδικών τραυματισμών, τις ιδιαιτερότητες της πρώιμης σχέσης μητέρας-παιδιού, και τις επιπτώσεις που έχει «η σύγχυση των γλωσσών» (η σύγχυση ανάμεσα στην τρυφερή προσκόλληση του παιδιού και στις σεξουαλικές ανάγκες του ενήλικα) στην ψυχική ανάπτυξη και στη μετέπειτα ψυχοπαθολογία. Ο Ferenczi επικεντρώθηκε στις αμοιβαίες, δι-υποκειμενικές διαδικασίες μεταξύ ασθενή και αναλυτή, και στο λεπτό ρόλο που διαδραματίζει η ειλικρίνεια και η εσωτερική εργασία (αυτο-ανάλυση) του αναλυτή μέσα στην αναλυτική συνάντηση. Πρόσφατα το έργο του επανεκτιμήθηκε και αποτέλεσε το νέο επίκεντρο για τη Γαλλική Ψυχανάλυση καθώς και για τη Σχεσιακή Σχολή (βλ. *Γαλλική Ψυχανάλυση* και *Σχεσιακή Ψυχανάλυση*, παρακάτω).
- **Η Ψυχολογία του Εγώ.** Η Anna Freud (1895-1982), ο Heinz Hartmann (1884-1970) και άλλοι, επικέντρωσαν την προσοχή τους στη λειτουργία του *συνείδητού* και του *ασυνείδητου εγώ*, του ιδιαίτερου ρόλου του στις *ασυνείδητες άμυνες* και την ανασταλτική δράση τους στις ψυχικές διεργασίες. Ο Hartmann πρότεινε *μια περιοχή του εγώ ελεύθερη συγκρούσεων*, που επιτελεί σημαντικές λειτουργίες όπως η συνειδητοποίηση, ο έλεγχος της κινητικότητας, η λογική σκέψη, ο λόγος, η αισθητηριακή αντίληψη και ο έλεγχος της πραγματικότητας – όλες ζωτικής σημασίας λειτουργίες που δευτερογενώς μπορεί καταλήξουν σε νευρωτική σύγκρουση. Με την συστηματική ανάλυση των αμυνών του ασθενή, η ψυχανάλυση στοχεύει στην *ενδυνάμωση του εγώ* ώστε ν' αυξήσει τον έλεγχο των ορμών, την επίλυση των συγκρούσεων και την ικανότητα αντοχής σε ματαιώσεις και οδυνηρά συναισθήματα. Ο Hartmann προσέθεσε, επιπλέον των τεσσάρων φροϋδικών μεταψυχολογικών θεωρήσεων, τη *γενετική* και την *προσαρμοστική* διάσταση.
- **Κλασικοί και Σύγχρονοι Κλαϊνικοί.** Η Melanie Klein (1882-1960) εννοιολόγησε την πρώιμη βρεφική ηλικία ως εκκινούσα από αρχαϊκές ορμές που βιώνονται εντός αντικειμενοτρόπων σχέσεων. Το *ένστικτο του θανάτου* που στρέφεται προς-τα-μέσα (βλ. παραπάνω) βιώνεται ως μία επιτιθέμενη δύναμη, που επιφέρει *διωκτικά άγχη* και *φόβο αφανισμού*, τοποθετείται (προβάλλεται) εκτός του εαυτού, και οδηγεί σε καταστροφικές ορμές προς το ματαιώνον αντικείμενο (*κακό στήθος*), που ακολουθούνται από *φόβο αντιποίνων*. Αντίθετα, το ικανοποιούν αντικείμενο (*καλό στήθος*) εξιδανικεύεται και προστατευτικά

αποσχίζεται από το κακό αντικείμενο. Αυτή η πρώτη φάση ονομάζεται *παρanoiδής-σχιζοειδής θέση*, 'ΠΣ', και χαρακτηρίζεται από *διχοτόμηση (απόσχισή), άρνηση, παντοδυναμία και εξιδανίκευση* καθώς και από *προβολή και ενδοβολή*. Η αυξανόμενη ικανότητα του εγώ γι' απαρτίωση θα οδηγήσει σε *καταθλιπτικά άγχη* (ότι οι καταστροφικές ορμές έβλαψαν το καλό αντικείμενο/στήθους), και θα υποκινήσει την επιθυμία για *επανόρθωση*. Αυτή η δεύτερη φάση ορίζεται ως *καταθλιπτική θέση*, 'Κ'. Οι σύγχρονοι Κλαϊνικοί αναγνώρισαν ότι οι φάσεις αυτές δεν περιορίζονται στη βρεφική ηλικία αλλά σχηματίζουν μια συνεχή δυναμική μέσα στο νου, την *εναλλαγή ΠΣ ⇌ Κ*.

- **Ο Κλάδος Bion της Κλαϊνικής Σχολής.** Ο Wilfried Bion (1897-1979), σχετίστηκε και αποσπίαστηκε από τον Freud και τη Klein, και ανέπτυξε μια νέα γλώσσα για την δική του *θεωρία της σκέψης*. Εισήγαγε την ιδέα ότι ο ψυχισμός του βρέφους βιώνει αρχικά μία εισβολή ωμών αισθητηριακών εντυπώσεων και συγκινήσεων που ονομάζονται *β-στοιχεία*, δεν έχουν νόημα και χρειάζεται να εκκενωθούν. Είναι απαραίτητο, το φροντίζουν αντικείμενο (ο *περιέχων*) ν' αποδεχτεί αυτά τα β-στοιχεία (το *περιεχόμενο*), να τα μεταβολίσει, να τα μετασχηματίσει σε *α-στοιχεία*, και να τα ανακυκλώσει ως τέτοια στο βρέφος. Ο ψυχισμός του βρέφους τα ενδοβάλλει μαζί με τη μετασχηματίζουσα α-λειτουργία, και κατασκευάζει έτσι τη δική του *α-λειτουργία*, μία συσκευή ικανή να συμβολοποιεί, ν' απομνημονεύει, να ονειρεύεται και να σκέφτεται σκέψεις· επίσης αναπτύσσει τις έννοιες του χρόνου και του χώρου και επιτρέπει το διαχωρισμό μεταξύ συνειδητού και ασυνειδήτου. Οι ψυχικές διαταραχές σχετίζονται με διαταραχές στις βασικές αυτές λειτουργίες αυτής της συσκευής σκέψης.

- **Ο κλάδος Winnicott της Θεωρίας των Αντικειμενοτρόπων Σχέσεων.** Ο Donald Winnicott (1896-1971) περιέγραψε *πως το περιβάλλον κράτημα μιας αρκετά-καλής μητέρας* θα επιτρέψει στον νου του βρέφους να δημιουργήσει αναπαραστάσεις *εαυτού και άλλου*. Στον *ενδιάμεσο χώρο* μεταξύ βρέφους και μητέρας, το παιδί βρίσκει και δημιουργεί αυτό που ο τελευταίος ονομάζει *μεταβατικό αντικείμενο* (κουβέρτα ασφάλειας) που *είναι και δεν είναι* η μητέρα. Αυτός ο ενδιάμεσος ή εν δυνάμει χώρος ανάμεσα στην υποκειμενικά εννοούμενη εσωτερική πραγματικότητα και την αντικειμενικά αντιληπτή εξωτερική πραγματικότητα παραμένει διαθέσιμος σαν εσωτερικός χώρος για τη βίωση της ζωής, τη δημιουργία νέων ιδεών, εικόνων, φαντασιώσεων και τέχνης, και το σχηματισμό των πολλών χαρακτηριστικών της κουλτούρας. Εάν η μητέρα μπορεί να αποκριθεί μ' ενσυναίσθηση στις *αυθόρμητες χειρονομίες* του βρέφους, το μωρό θα οικοδομήσει την αναπαράσταση ενός *αληθούς εαυτού*, ικανού να παίζει και να δημιουργεί. Αν όμως η μητέρα παρερμηνεύει συνεχώς τις χειρονομίες του βρέφους, με γνώμονα τις δικές της ανάγκες, ο αληθής εαυτός του παιδιού θα παραμένει κρυμμένος κάτω από την ασπίδα ενός *ψευδούς εαυτού*, που φοριέται χάριν επιβίωσης, και αργότερα στην (ενήλικη) ζωή του μπορεί να οδηγήσει στην αίσθηση ότι δεν μπορεί να είναι αληθινός ή αληθινή.

- **Η Γαλλική Ψυχανάλυση** αναπτύχθηκε σε αντίθεση προς τον αλλά και στη γραμμή του Jacques Lacan (1901-1981) και των ιδεών του (τη σημασία της *γλώσσας*, του *φαλλού*, της *επιθυμίας* και του *άλλου*, και των εννοιών του *φαντασιακού*, του *συμβολικού* και του [ανέφικτου] *πραγματικού*). Το κάλεσμα του για *επιστροφή στον Freud* επέφερε σοβαρή διαμάχη (αλλά) και επεξεργασία των κεντρικών εννοιών του Freud, και εδραίωσε τελειωτικά το θεμελιώδη ρόλο της φροϋδικής μεταψυχολογίας στην κατανόηση του ανθρώπινου ψυχισμού. Η στροφή αυτή υπήρξε εξαιρετικά γόνιμη για την ανάπτυξη μίας *νέας σύλληψης της θεωρίας της αποπλάνησης (σαγήνης)*, για την έμφαση στις *ενορμήσεις ζωής ή θανάτου*, όπως και στη *θεωρία του ναρκισσισμού* με τα διάφορα χαρακτηριστικά της. Η αναγνώριση της σημασίας της θεωρίας των *ενορμήσεων* υπογράμμισε τη *σεξουαλικότητα*, την *υποκειμενικότητα*, τη *γλώσσα της επιθυμίας* και τη *δομική λειτουργία του Οιδιπόδειου Συμπλέγματος*, ειδικότερα σε σχέση με τη *θέση του τρίτου* και της *τριτότητας*. Και αυτό οδήγησε στην ιδέα μίας *τριτογενούς διεργασίας*, που συνυπάρχει και συνδυάζεται δημιουργικά με την *ασυνειδήτη (πρωτογενή)* και *συνειδητή (δευτερογενή)* διεργασία.

- **Η Ψυχολογία-Εαυτού** ιδρύθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες από τον Heinz Kohut (1913-1981), που επικεντρώθηκε στην *αίσθηση εαυτού* του ατόμου, και πιο συγκεκριμένα σε ότι αφορά την ανάπτυξη και τη ρύθμιση του ναρκισσισμού. Ο τελευταίος υπογράμμισε τον αναγκαίο ρόλο του φροντίζοντα γονέα (και αργότερα του αναλυτή) στο να καθρεφτίζει μ' *ενσυναίσθηση* τις *ψυχικές καταστάσεις* του παιδιού και στο να επιτρέπει εξιδανικευτικές *alter-ego/διδυμικές μεταβιβάσεις*, και συνεπώς στο να υποστηρίζει το παιδί (και αργότερα τον ασθενή) σαν αυτοαντικείμενο, μέχρι το τελευταίο να εσωτερικεύσει ίδιες ρυθμιστικές λειτουργίες. Με τα χρόνια ο Kohut κατέληξε ν' απορρίψει το δομικό μοντέλο του Εγώ, του Εκείνο, και του Υπερ-Εγώ της θεωρίας του Freud, καθώς και τη θεωρία των ενορμήσεων του τελευταίου, και πρότεινε αντ' αυτών το δικό του μοντέλο του τριπτύχου εαυτού.
- **Η Σχεσιακή Ψυχανάλυση**, ιδρύθηκε από τον Steven Mitchell (1946-2000) στις Ηνωμένες Πολιτείες, απορρίπτει τη θεωρία του Freud σχετικά με τις βιολογικές ενορμήσεις και προτείνει αντ' αυτής μια *σχεσιακή-θεωρία-σύγκρουσης* που συνδυάζει *πραγματικές, εσωτερικευμένες και φαντασιωσικές αλληλεπιδράσεις* με σημαίνοντες άλλους. Η προσωπικότητα προκύπτει και συγκροτείται από δομές που αντικατοπτρίζουν αλληλεπιδράσεις και προσδοκίες που είναι αποτέλεσμα μάθησης, από αλληλεπιδράσεις με και προσδοκίες από πρωταρχικούς φροντίζοντες. Εφόσον το *πρωταρχικό κίνητρο* του ατόμου *είναι να σχετίζεται με άλλους*, το άτομο θα έχει την τάση ν' αναπαράγει και να *διαδραματίζει* αυτούς τους τύπους σχετίζεσθαι καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Η ψυχανάλυση δεν συνιστά συνεπώς άλλο από τη διερεύνηση αυτών των τύπων και την αντιπαράβολή τους με ότι *συν-δημιουργείται αυθόρμητα και αυθεντικά* στο αναλυτικό πλαίσιο, ανάμεσα στον αναλυτή και τον ασθενή.

Ο Πυρήνας της Ψυχαναλυτικής Μεθόδου και το Πλαίσιο

- **Μέθοδος.** Η ψυχανάλυση είναι μία *ομιλητική θεραπεία* που βασίζεται στη μέθοδο του *ελεύθερου συνειρμού*. Σύμφωνα με τον *θεμελιώδη κανόνα* της ο ασθενής καλείται να πει οτιδήποτε έρχεται στο νου του, χωρίς περιορισμούς όπως το να υπολογίζει πού τα λέει, να προσέχει πώς εκφράζεται, να ντρέπεται ή να αισθάνεται ενοχή ή άλλες ενστάσεις. Με την τήρηση του κανόνα αυτού, οι σκέψεις του ασθενή μπορεί να καταλήξουν σε αναπάντεχες συσχετίσεις, ν' αποκαλύψουν συνδέσεις με επιθυμίες και άμυνες που δεν ήταν συνειδητά προσιτές, και να οδηγηθούν σε ασυνείδητες ρίζες μέχρι τούδε ανεπίλυτων συγκρούσεων που διαμορφώνουν τις διαμοιβόμενες μεταβιβάσεις. Ακούγοντας τους συνειρμούς αυτούς ο αναλυτής θα παραδοθεί σε μια παρόμοια ψυχική διεργασία, που ονομάζεται *ελευθέρως αιωρούμενη προσοχή*, όπου όσο παρακολουθεί τα λεγόμενα του ασθενή άλλο τόσο παρατηρεί – κάποιες φορές ως εάν να *ονειροπολεί* – τους δικούς του συνειρμούς όπως αυτοί αναδύονται στην *αντιμεταβίβαση*. Η απαρτίωση των ποικίλων αυτών πληροφοριών αποτελεί μία εσωτερική κυρίως εργασία για τον αναλυτή, καθώς ο τελευταίος διαμορφώνει μια άποψη των μεταβιβαστικών-αντιμεταβιβαστικών περιστάσεων, που συγκλίνουν τελικώς σ' ένα είδος μορφολογίας που αναφάνεται και που μπορεί να βιώνεται τόσο από τον αναλυτή όσο και από τον ασθενή. Με τη βοήθεια των παρεμβάσεων του αναλυτή – συχνά ερμηνείες μεταβίβασης του τι παίζεται στο *εδώ και τώρα* της συνεδρίας – θα προκύψει μία νέα κατανόηση των δυσκολιών του ασθενή. Η κατ' επανάληψη εφαρμογή αυτών των νέων ενοράσεων σε πλήθος παρομοίων καταστάσεων όπου εμφανίζονται αντίστοιχες συγκρούσεις, αποτελεί τη θεραπευτική διεργασία, που καθιστά τον ασθενή όλο και περισσότερο ικανό ν' αναγνωρίζει τις σκέψεις που υποδαυλίζουν τις συγκρούσεις του. Η επίλυση αυτών των συγκρούσεων, η αλλαγή οπτικής γωνίας ή η σίγασή τους θ' απελευθερώσει το νου του ασθενή από παλιές αναστολές και θα δημιουργήσει χώρο για νέες επιλογές.
- **Πλαίσιο.** Η μέθοδος που περιγράφηκε παραπάνω εφαρμόζεται καλύτερα στο κλασικό πλαίσιο: ο ασθενής είναι *ξαπλωμένος* αναπαυτικά *στο ντιβάνι*, και λέει *οτιδήποτε έρχεται στο νου του*, χωρίς ν' αποσπάται η προσοχή του από την οπτική επαφή με τον αναλυτή, που κάθεται συνήθως πίσω από το ντιβάνι. Αυτό επιτρέπει και στους δύο μετόχους του αναλυτικού

εγχειρήματος ν' ακροώνται πλήρως και να στοχάζονται ότι συμβαίνει στη συνεδρία: ο ασθενής θα αισθανθεί βυθισμένος στον εσωτερικό του κόσμο, θ' αναβιώσει αναμνήσεις, θ' ανασκοπήσει σημαντικές εμπειρίες, θα μιλήσει για όνειρα και θα δημιουργήσει φαντασιώσεις· όλα αυτά συναπαρτίζουν το αναλυτικό ταξίδι που θα ρίξει νέο φως στη ζωή του ασθενούς, στην ιστορία του και στις διεργασίες του νου του. Η αναλυτική συνεδρία διαρκεί συνήθως 45 ή 50 λεπτά. Για να υπάρχει μία συνέχεια στην εμβάθυνση της αναλυτικής διαδικασίας, η συχνότητα των ψυχαναλυτικών συνεδριών είναι κατά προτίμηση τρεις, τέσσερις ή πέντε φορές την εβδομάδα. Ενίοτε μπορεί να είναι απαραίτητη μειωμένη συχνότητα εβδομαδιαίων συνεδριών ή η χρήση καθίσματος αντί για το ντιβάνι. Όλα τα *συμφωνημένα* σχετικά με το πλαίσιο (συμπεριλαμβανομένων του *προγράμματος*, της *χρέωσης* και του *τρόπου ακυρώσεων*) είναι δεσμευτικά τόσο για τον ασθενή όσο και για τον αναλυτή, και χρειάζονται επαναδιαπραγμάτευση σε περίπτωση αναγκαστικών αλλαγών. Η *χρονική διάρκεια* μίας ψυχανάλυσης είναι δύσκολο να προβλεφθεί· αναμένεται *ένας μέσος όρος τριών έως πέντε ετών*, αν και κάθε μεμονωμένη περίπτωση μπορεί να χρειασθεί λιγότερο ή περισσότερο χρόνο για να ολοκληρωθεί. Εντούτοις, τόσο ο ασθενής όσο και ο αναλυτής είναι ελεύθεροι ν' αποφασίσουν, οποιαδήποτε στιγμή, να διακόψουν ή να τερματίσουν την ανάλυση.

Διάφορες Μέθοδοι Ψυχαναλυτικής Θεραπείας (ενηλίκων, παιδιών, ομάδων κλπ)

- **Η Ψυχανάλυση** εφαρμόζεται με διάφορες μορφές. Η κλασική ψυχαναλυτική μέθοδος (βλ. παραπάνω) σχεδιάστηκε για να εξυπηρετήσει καλύτερα τις ικανότητες ενός ενήλικα νευρωτικού ασθενή, που είναι αρκετά καλά προσαρμοσμένος στις απαιτήσεις της προσωπικής και επαγγελματικής του ζωής. Ωστόσο, η ψυχαναλυτική θεραπεία με αυξημένη συχνότητα εβδομαδιαίων συνεδριών εφαρμόζεται σ' ένα ευρύτερο φάσμα ψυχοπαθολογίας (διευρυμένο πεδίο), π.χ. σε σοβαρές ναρκισσιστικές και οριακές διαταραχές προσωπικότητας.
- **Η Ψυχαναλυτική ή Ψυχοδυναμική Ψυχοθεραπεία** ενηλίκων εφαρμόζεται συνήθως με μειωμένη συχνότητα (μία ή δύο εβδομαδιαίες συνεδρίες) σε διάταξη καθιστή, πρόσωπο με πρόσωπο. Συχνά οι στόχοι της είναι πιο εστιασμένοι στην επίλυση ενός συγκεκριμένου προβλήματος (π.χ. δυσκολίες στις σχέσεις ή στην εργασία), κατάθλιψη ή αγχώδεις διαταραχές. Παρόλο που προκύπτουν μεταβιβάσεις και αντιμεταβιβάσεις, όπως στην ψυχανάλυση, συχνά παραμένουν στο παρασκήνιο και δεν ερμηνεύονται, δίνοντας έτσι χώρο να συζητηθούν και να επιλυθούν αμεσότερα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στην καθημερινότητα του ο ασθενής. Μερικές φορές και οι δύο συμμετέχοντες στην ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεία μπορεί ν' αποφασίσουν, σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της έναρξης της θεραπείας, να εμβαθύνουν στην εργασία τους και να ξεκινήσουν ψυχανάλυση, με αυξημένη συχνότητα συνεδριών.
- **Τα παιδιά** (μετά τη βρεφική ηλικία) **και οι έφηβοι** μπορεί να βιώνουν μακροχρόνια προβλήματα (κατάθλιψη, άγχη, αϋπνίες, υπερβολική επιθετικότητα και σκληρότητα, ιδεοληψίες, ψυχαναγκαστική συμπεριφορά, μαθησιακές δυσκολίες, διατροφικές διαταραχές κλπ) που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο την ψυχική τους ανάπτυξη και να δημιουργήσουν ανησυχία σε γονείς, δασκάλους και φίλους. Για τα παιδιά αυτά έχουν αναπτυχθεί τροποποιημένες και ηλικιακά-κατάλληλες μέθοδοι ψυχαναλυτικής θεραπείας (που συμπεριλαμβάνουν παιχνίδι με κούκλες, παιχνίδια και ζωγραφική) που επιτρέπουν στο παιδί ή στον έφηβο να εκφράσουν αυτό που τα απασχολεί και τα βασανίζει. Οι παιδο-ψυχαναλυτές είναι εξειδικευμένοι στο να επισημαίνουν τις ασυνείδητες πτυχές των επικοινωνιών των ασθενών τους και ν' αποκρίνονται κατάλληλα σ' αυτές, βοηθώντας με τον τρόπο αυτό ένα παιδί να επιλύσει συναισθηματικές συγκρούσεις και προβλήματα που κρύβονται πίσω από τα έκδηλα συμπτώματα και που παρεμβάλλονται στην περαιτέρω ψυχική του ανάπτυξη.
- **Το Ψυχαναλυτικό Ψυχόδραμα** αναπτύχθηκε (κυρίως στις ΗΠΑ και στη Γαλλία) για ασθενείς με *μαζικές αναστολές*, που χρειάζονται υποστήριξη για ν' αναπαραστήσουν, να

εκφράσουν και ν' αναλύσουν διεξοδικά τις δυσκολίες τους, ώστε να συγκροτήσουν τον εσωτερικό τους κόσμο. Το πλαίσιο περιλαμβάνει έναν *επικεφαλής του δράματος ή σκηνοθέτη*, που βοηθάει τον ασθενή να προτείνει, να εισάγει και ν' αναπτύξει μία *σκηνή* (π.χ. μία ανάμνηση, ένα συναίσθημα ή την πραγματική περίπτωση) που αποτελεί το υλικό της θεραπευτικής εργασίας. Ο ασθενής παίζει μαζί με αρκετούς *συν-θεραπευτές* ή *ηθοποιούς* που αναλαμβάνουν τους ρόλους που τους έχει αναθέσει ο τελευταίος. Η δουλειά του συν-θεραπευτή είναι να κατανοήσει ενσυναισθητικά τους ρόλους αυτούς σαν πλευρές του ασθενή (π.χ. διαφορετικές πλευρές μιας σύγκρουσης) ή σαν σημαντικά αντικείμενά του, και να μεταφράσει το λανθάνον νόημα αυτών των ρόλων, μέσω αναπαράστασης των ασυνειδήτων (κυρίως αμυντικών) διαδικασιών που υποβόσκουν σ' αυτούς. Ο επικεφαλής του δράματος μπορεί να διακόπτει και να ερμηνεύει το δράμα ανά πάσα στιγμή. Το δράμα επιτρέπει να ξεδιπλωθούν δύσκολα ζητήματα μπροστά στον ασθενή, και διευκολύνει την απαρτίωση και την εσωτερίκευση τους. Ο στόχος είναι ν' αναπτυχθεί η ενόραση του ασθενή στην εσωτερική του ζωή (σκέψεις, αισθήματα, φαντασιώσεις, όνειρα και συγκρούσεις) και να ενθαρρυνθεί η ενεργοποίησή της, έτσι ώστε να διευρυνθεί ο ψυχικός (ενδιάμεσος) χώρος (το εσωτερικό θέατρο), εντός του οποίου διάφορα στοιχεία μπορούν να θεωρηθούν και να κατανοηθούν.

- **Η Ψυχαναλυτική Ψυχοθεραπεία Ζεύγους και Οικογένειας** εφαρμόζει τις εννοήσεις της Ψυχανάλυσης στη δυναμικές που συναντώνται σε ζευγάρια και οικογένειες που έχουν εγκλωβιστεί σε επαναλαμβανόμενες συγκρούσεις. Πτυχές αντικρουόμενων θέσεων και μεταβιβάσεων, αμοιβαίες προβολές, καθώς και επαναλαμβανόμενες διαδραματίσεις ασυνειδήτων φαντασιώσεων, μπορούν, με τη βοήθεια ενός ψυχαναλυτή, να ερμηνευθούν και ν' αναλυθούν σε σχέση με κυριαρχούσες ασυνειδήτες απόψεις για το τι σημασία μπορεί ή θα έπρεπε να έχει ο γάμος και η οικογένεια, διευθετώντας έτσι τις εντάσεις και ανοίγοντας δρόμους για νέες αυτό-προσδιοριζόμενες επιλογές.

- **Οι Ψυχαναλυτικές Ομάδες** (συνήθως 6-9 μελών) χρησιμοποιούν τη γενική τάση, μη δομημένες συναθροίσεις ατόμων σε μικρές ή μεγάλες ομάδες, χωρίς καθορισμένο έργο, να βιώνουν παλινδρομήσεις σε αρχαϊκά επίπεδα ψυχικής λειτουργίας, π.χ. εξάρτηση από και υποταγή σ' έναν εξιδανικευμένο ή ματαιωτικό αρχηγό, επιθετικές αντιδράσεις μάχης-φυγής, ζευγάρωμα και απόσχιση σε υποομάδες, καθώς και άμυνες έναντι των διαδικασιών αυτών. Ενώ μερικές ομάδες εστιάζουν στη συμμετοχή και αλληλεπίδραση των ατόμων στο εδώ και τώρα της δυναμικής της ομάδας, άλλες προσεγγίζουν τις συνολικές διαδικασίες της ομάδας και τη συγκεκριμένη κουλτούρα που προκύπτει από τις ελεύθερα κυμαινόμενες συζητήσεις (το ισοδύναμο του ελεύθερου συνειρμού). Η ψυχαναλυτική εργασία στην ομάδα μπορεί να εξυπηρετεί ποικίλους σκοπούς: υπάρχουν ψυχοθεραπευτικές ομάδες, ομάδες ενθάρρυνσης της προσωπικής ανάπτυξης, ομάδες συζήτησης κλινικού υλικού για επαγγελματίες υγείας (Ομάδες Balint, Διασκέψεις Tavistock), καθώς και ομάδες που ενθαρρύνουν τον αυτο-στοχασμό και την επίλυση προβλημάτων σε μεγαλύτερους οργανισμούς.

Ψυχαναλυτική Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση για να γίνει κανείς ψυχαναλυτής τελεί υπο την αιγίδα της Διεθνούς Ψυχαναλυτικής Ένωσης (ΔΨΕ) και των Συστατικών Εταιρειών της. Παρόλο που σε πολλές χώρες οποιοσδήποτε με τ' απαραίτητα προσόντα και την εμπειρία μπορεί να εκπαιδευτεί για ψυχαναλυτής, σε ορισμένες χώρες η εξάσκηση του επαγγέλματος περιορίζεται σε αδειοδοτημένους επαγγελματίες ιατρούς, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. Υπάρχουν τρία διαφορετικά μοντέλα εκπαίδευσης (που ονομάζονται μοντέλο του Eitingon, Γαλλικό μοντέλο και το μοντέλο της Ουρουγουάης)· όλα απαιτούν *προσωπική ανάλυση* του υποψηφίου, παρακολούθηση *θεωρητικών, τεχνικών και κλινικών σεμιναρίων*, και *εποπτεία* της εργασίας του υποψηφίου. Η ψυχαναλυτική εκπαίδευση διαρκεί κατά μέσο όρο πέντε με δέκα χρόνια και ολοκληρώνεται με την αποφοίτηση ή με την αποδοχή του υποψηφίου ως μέλους της αντίστοιχης

Εταιρείας (για περισσότερες πληροφορίες: <http://psychoanalysis.gr>).

Ψυχαναλυτική Έρευνα

Ο Freud ανακάλυψε ότι η καλύτερη μέθοδος για να μάθουμε πώς λειτουργεί ο ανθρώπινος νους είναι μελετήσουμε προσεκτικά την αλληλουχία των εκφράσεων του, και συγκεκριμένα των σκέψεων, αισθημάτων, ονείρων και φαντασιώσεων, όπως αυτά αναφέρονται σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα. Η μέθοδος του ελεύθερου συνειρμού (βλ. παραπάνω) αποδείχτηκε ότι είναι το βασικό εργαλείο της ψυχαναλυτικής έρευνας. Ένας ασθενής που επιτρέπει στον αναλυτή (όσο το δυνατόν πιο ανεμπόδιστα) ν' ανιχνεύσει την ανάδυση των σκέψεων του, θα δείξει τη δική του προσωπικά διαμορφωμένη εκδοχή των γενικών αρχών λειτουργίας του νου – π.χ. ορμές και επιθυμίες που προκαλούν φόβους, με τους τελευταίους να ανακινούν άμυνες έναντι των πρώτων· την εξ ιδίων ερμηνεία παρόντων αντιλήψεων υπό την επήρεια ασυνειδήτων ανεπίλυτων συγκρούσεων του παρελθόντος· ή τους τρόπους διαχείρισης φαντασιώσεων και αισθημάτων με σκοπό τη διατήρηση μίας θεμελιώδους αίσθησης ασφάλειας και εσωτερικής ισορροπίας. Έτσι, η κατανόηση της λειτουργίας του νου του ατόμου είναι ταυτοχρόνως και η μέθοδος θεραπείας καθώς και η μέθοδος της ψυχαναλυτικής έρευνας.

Η ψυχαναλυτική έρευνα, ακολουθώντας το δρόμο που περιγράφηκε παραπάνω, έχει αναπτύξει στη διάρκεια πολλών χρόνων πλήθος νέων εννοήσεων για τη λειτουργία του νου, συναρθρωμένων σε διάφορες στρωματώσεις και σχολές της Ψυχανάλυσης (βλ. παραπάνω). Επιπλέον, η επιστημονική έρευνα έχει σχεδιάσει και επιτύχει να δείξει, με συγκριτικές, μακρόπνοες και αναδρομικές μελέτες, την αποτελεσματικότητα της ψυχανάλυσης και της ψυχαναλυτικής ψυχοθεραπείας. Διάφορα στοιχεία της θεραπείας όπως ο τρόπος των παρεμβάσεων, η συχνότητα των συνεδριών, η σχέση μεταξύ ασθενή και αναλυτή/θεραπευτή, ή η εφαρμοσιμότητα των ψυχαναλυτικών θεραπειών σε διαφορετικές ψυχοπαθολογίες έχουν μελετηθεί επιστημονικά και έχουν οδηγήσει σε τροποποιήσεις και προσαρμογές στο θεραπευτικό σχεδιασμό, ή ακόμη και (σε ορισμένα μέρη) στην έγκριση κάλυψης μορφών ψυχαναλυτικής θεραπείας από ασφαλιστικά προγράμματα υγείας. Έχουν επίσης ανοίξει νέους δρόμους σε ερευνητικά σχέδια με στόχο την κατανόηση της αλληλεπίδρασης και της αλληλεξάρτησης των λειτουργιών του ψυχισμού και του εγκεφάλου.

Η ΔΨΕ υποστηρίζει την ψυχαναλυτική έρευνα μέσω της εκπαίδευση ψυχαναλυτών σε βασικές μεθόδους έρευνας, με ανάπτυξη βάσεων δεδομένων για τα ευρήματα των ερευνών, με τη δημιουργία ομάδων εργασίας και ομάδων συζήτησης, με χρηματοδοτήσεις ερευνητικών προτάσεων σε ευρύ φάσμα κλινικών, πειραματικών και εννοιολογικών θεματολογιών, καθώς και με την προαγωγή διασυνδέσεων με πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα παγκοσμίως (για περισσότερες πληροφορίες δείτε στο <http://www.ipa.org.uk/> στον τομέα [research](#)).

Εφαρμοσμένη Ψυχανάλυση

Ο Freud διέκρινε ότι η ψυχαναλυτική κατανόηση του νου μας δίνει επιπλέον και μια βαθύτερη κατανόηση της κουλτούρας και της κοινωνίας. Πιο διάσημες είναι οι αναλύσεις που έγραψε για τον *Οιδίποδα Τύραννο* του *Σοφοκλή* και τον *Hamlet* του *Shakespeare*. Ανέλυσε έργα λογοτεχνίας και τέχνης, κοινωνικές συμπεριφορές όπως αστεία, χιούμορ, παραδρομές της γλώσσας και παραπαραξίες και, γενικότερα, φαινόμενα όπως ο πολιτισμός, τα μαζικά κινήματα, ο πόλεμος και η θρησκεία. Η γονιμότητα της προσέγγισής του υποκίνησε ευρέος φάσματος ενδιαφέρον στην εφαρμογή της ψυχαναλυτικής σκέψης τόσο στη λογοτεχνία, την τέχνη και τον κινηματογράφο, και στην κριτική τους ανάλυση, όσο και στην ανθρωπολογία και στις πολιτικές επιστήμες.

Η ΔΨΕ, η οργάνωση της και οι κατευθυντήριες γραμμές της δεοντολογίας της

Η *Διεθνής Ψυχαναλυτική Ένωση* (η “ΔΨΕ”) ιδρύθηκε το 1910 από τον Sigmund Freud. Είναι οργανισμός-ομπρέλα για 72 συστατικούς οργανισμούς με περισσότερα από 12.000 μέλη σε 63 χώρες. Ο σκοπός της είναι η προώθηση της Ψυχανάλυσης παγκοσμίως (π.χ. με την ενθάρρυνση της διηπειρωτικών ανταλλαγών και την οργάνωση διεθνών συνεδρίων) καθώς και η διασφάλιση της συνεχιζόμενης ζωτικότητας και ανάπτυξης της (ψυχαναλυτικής) επιστήμης. Η ΔΨΕ είναι, παγκοσμίως, ο κύριος φορέας πιστοποίησης και κανονιστικού πλαισίου για τους ψυχαναλυτές (για πιο λεπτομερείς πληροφορίες δείτε στο <http://www.ipa.org.uk/> στον τομέα [IPA/about us](http://www.ipa.org.uk/)).

Η Επιτροπή Δεοντολογίας της ΔΨΕ έχει διατυπώσει στοιχειώδης κανόνες δεοντολογίας που δεσμεύουν όλες τις Συστατικές Εταιρείες και κάθε ένα από τα μέλη και τους υποψήφιους των. Αντικατοπτρίζουν ανθρωπιστικές αξίες, ψυχαναλυτικές αρχές και επαγγελματικές υποχρεώσεις. Απαιτούν κυρίως να τηρείται αυστηρά η εχεμύθεια των πληροφοριών που αναφέρει ο ασθενής στον αναλυτή του, και να μην εμπλέκεται ο αναλυτής σε σεξουαλικές σχέσεις ή σε κατ’ ιδίαν οικονομικές δόσοληψίες με τον ασθενή του. Σε περίπτωση παρατυπιών ή παραβίασης αυτών των κανόνων, ο ασθενής έχει το δικαίωμα να προσφύγει στην Επιτροπή Δεοντολογίας της Εταιρείας όπου ανήκει ο αναλυτής. Κάθε συστατική εταιρεία της ΔΨΕ έχει θεσπίσει κανόνες και διαδικασίες διασφάλισης αυστηρού δεοντολογικών αρχών σχετικά με τις θεραπείες που παρέχονται από τα μέλη της, όπως επίσης και κανονιστικό πλαίσιο για τις διαδικασίες που ακολουθεί κάθε επίσημη προσφυγή.

Πού βρίσκεται η Ψυχανάλυση;

Οι ψυχαναλυτικές εκδηλώσεις έχουν προ πολλού εξέλθει από τα στενά όρια των ψυχαναλυτικών εταιρειών και έχουν ανοίξει προς το ευρύ κοινό. Οι ψυχαναλυτικές συναντήσεις και τα συνέδρια επιζητούν τη συμμετοχή της ευρύτερης κοινότητας της ψυχική υγείας, και συμπεριλαμβάνουν στα προγράμματά τους επαγγελματίες που δεν είναι ψυχαναλυτές: επιστήμονες, λογίους, πολιτικούς, συγγραφείς και καλλιτέχνες. Οι ψυχαναλυτικές εταιρείες παρέχουν διαλέξεις για το ευρύ κοινό, καθώς και επιτροπές σε ψυχαναλυτικά ιδρύματα, πανεπιστήμια, βιβλιοθήκες και βιβλιοπωλεία. Σε ορισμένα μέρη, εκθέσεις ζωγραφικής, θεατρικές παραγωγές και προβολές κινηματογραφικών ταινιών παρουσιάζονται με ή ακολουθούνται από συζητήσεις με το κοινό, υπό την καθοδήγηση ψυχαναλυτών. Υπάρχουν πολλές ευκαιρίες για μια πρώτη ματιά στις ψυχαναλυτικές ιδέες ή για να συναντήσει κανείς έναν ψυχαναλυτή. Όλες οι ψυχαναλυτικές εταιρείες παρέχουν, κατόπιν αιτήματος, πληροφορίες, και διευκολύνουν όποιον ενδιαφέρεται να βρει ευκαιρίες για να έρθει σ’ επαφή με την Ψυχανάλυση.

Μετάφραση από τα Αγγλικά: Βιβή Βρασμάτα, Νίκος Λαμνίδης